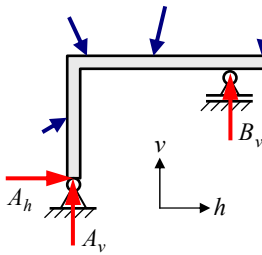

ПОСЛЕДОВАТЕЛНОСТ ЗА РЕШАВАНЕ НА ЗАДАЧИ

I. Опорни реакции

- Въвежда се координатна система с хоризонтална и вертикална ос – hv , с произволно начало;
- Опорите се означават като A и B , а опорните реакции в тях – като A_h и/или A_v ; B_h и/или B_v ;
- Пресмятат се опорните реакции и се прави проверка:

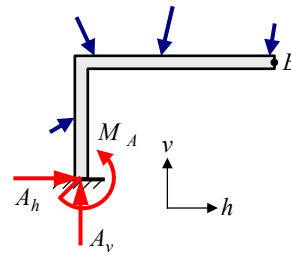
Рамка на две опори:

$$\begin{aligned} \sum M_{Ai} &= 0; \quad B_v = \dots; \\ \sum M_{Bi} &= 0; \quad A_v = \dots; \\ \sum h_i &= 0; \quad A_h = \dots; \end{aligned}$$

Проверка: $\sum v_i = 0; \quad 0 = 0; \text{вярно.}$

Запъната рамка:

$$\begin{aligned} \sum M_{Ai} &= 0; \quad M_A = \dots; \\ \sum v_i &= 0; \quad A_v = \dots; \\ \sum h_i &= 0; \quad A_h = \dots; \end{aligned}$$

Проверка: $\sum M_{Bi} = 0; \quad 0 = 0; \text{вярно.}$

II. Вътрешни усилия

1. Поставя се реперна линия

- В хоризонталните участъци - от долната им страна;
- Във вертикалните участъци - избира се такава страна, че реперната линия да пресича оста на рамката възможно най-малко пъти.

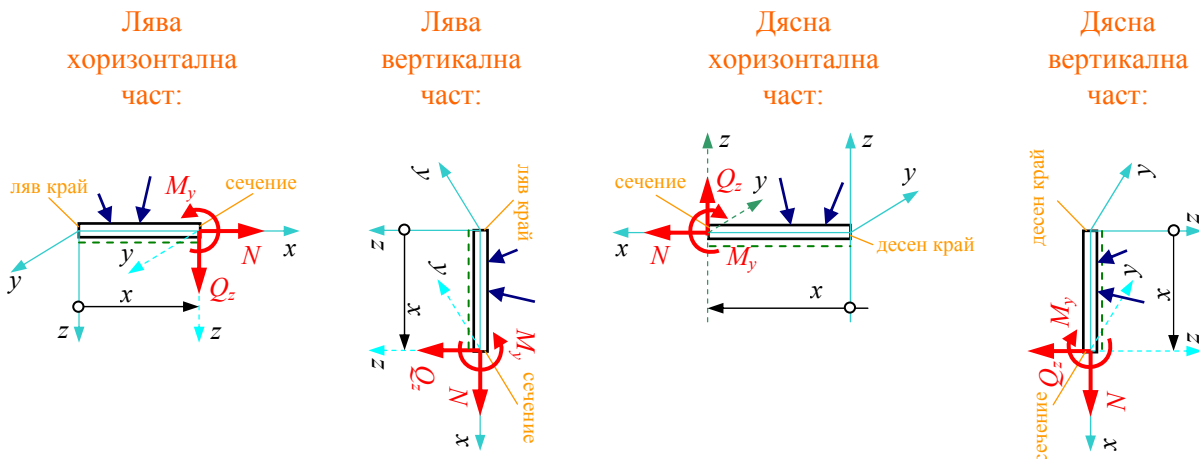
2. Рамката се разделя на участъци

За граници на участъци служат: опорите; възлите; приложните точки на съсредоточените сили и моменти; местата на промяна на интензивността на разпределените товари; местата, в които рамката мени формата и/или размерите на напречното си сечение.

2. Прави се сечение през всеки участък и се отделя по-просто натоварената част

3. Прави се схема на отделената част

Схемата съдържа реперната линия, товарите, опорните реакции, координатата x на сечението спрямо края на гредата, неизвестните вътрешни усилия (с червено). Записват се границите на изменение на координатата x – това са координатите x на границите на разглеждания участък.

3. Съставят се уравненията на вътрешните усилия за всеки участък

- $\sum x_i = 0$; $N = \dots$;
- $\sum z_i = 0$; $Q_z = \dots$;
- $\sum M_{yi}^{сеч.} = 0$; $M_y = \dots$ (уравнението на M_y се съставя спрямо сечението);
- Пресмятат се стойностите на N , Q_z и M_y в границите на участъка;
- Ако уравнението на някое вътрешно усилие е различно от константа или права линия (например квадратна парабола), това уравнение се изследва за екстремуми. Пресмятат се положението и стойността на екстремумите.

III. Диаграми на вътрешните усилия

- Графиките се строят върху оси, успоредни на оста на рамката;
- Положителната посока на диаграмите $N(x)$ и $Q_z(x)$ е над реперната линия. Положителната посока на диаграмата $M_y(x)$ е откъм реперната линия;
- Върху диаграмата се поставя знакът на вътрешното усилие, заграден в кръгче;
- Диаграмата се шрихова с линии, перпендикулярни на реперната линия;
- ДВУ се надписват отстрани, като се отбелязва и използваната мерна единица;
- Върху ДВУ се нанасят характерни стойности на вътрешното усилие - стойностите в границите на участъци; мястото и стойността на екстремумите, ако има такива.

IV. Проверка на диаграмите на вътрешните усилия

1. Проверка за вид на кривите в даден участък

- Ако $q_z(x)$ е полином от степен n , то $Q_z(x)$ е полином от степен $n + 1$, а $M_y(x)$ – полином от степен $n + 2$.
- Ако $q_x(x)$ е полином от степен n , то $N(x)$ е полином от степен $n + 1$.

Пример 1: В даден участък $q_z(x) = 0$. Тогава $Q_z(x) = \text{const}$, а $M_y(x)$ е права линия.

Пример 2: Ако в даден участък $q_z(x) = \text{const}$, то $Q_z(x)$ е права линия, $M_y(x)$ – квадратна парабола.

2. Проверка за скокове и рогови точки (прави се от ляво на дясно)

- Съсредоточена сила F_x по ос x предизвиква скок в N -диаграмата с големината на F_x ;
- Съсредоточена сила F_z по ос z предизвиква скок в Q_z -диаграмата с големината и посоката на F_z ;
- Съсредоточена сила F_z по ос z предизвиква *рогова точка* (връх) в M_y -диаграмата по посоката на F_z , стига в същото сечение да няма скок в M_y -диаграмата;
- Съсредоточен момент M около ос y предизвиква скок в M_y -диаграмата, с големината на M . Посоката на скока също може да се провери, като се използва правилото: Ако се постави момента M върху M_y -диаграмата от външната ѝ страна, стрелката на момента трябва да сочи към скока;
- *Проверката за скокове и рогови точки не важи за възлите!*

3. Проверка за екстремуми

Ако в даден участък Q_z сменя знака си, то в сечението, в което $Q_z = 0$, M_y има екстремум. Координатата на екстремума x_{extr} се получава от уравнението $Q_z(x) = 0$, а самият екстремум е $extrM_y = M_y(x=x_{extr})$.

4. Проверка на възела

- Възелът (заедно със съсредоточените в него сили и моменти) се отделя от рамката със сечения, отдалечени на разстояние dx от него;
- Във всяко от тези сечения се означават вътрешните усилия, а стойностите и знаците им се вземат от построените вече ДВУ;
- Проверява се дали възелът е в статично равновесие: $\sum x_i = 0$; $\sum z_i = 0$; $\sum M_{yi}^{възел} = 0$.
В моментното уравнение произведенията $Q_{zi}.dx$ и $q_{zi}.dx$ се пренебрегват, защото dx клони към нула.